

Din Skog

Ny
kundservice
till din
tjänst

SKOGSÄGAREN SOM
BYGGER NYA OBBOLA

BARRIGT VÄRRE
I SKELLEFTÅ

Frida kör
timmerbil i tv

DIN SKOG distribueras till skogsägare med skog i de fem nordligaste länen. Kontakt för frågor som gäller nya prenumeranter, adressändringar och reportagetips: misan.lindqvist@sca.com eller tel 060-19 31 16.

REDAKTION

Ansvarig utgivare:

Björn Lyngfelt

Redaktör:

Misan Lindqvist

Projektleddning:

Kerstin Olofsson Kommunikation

Formgivare:

Matsson Reklam & Information

På omslaget: Frida Lautin

Omslagsfoto: Patrick Trädgårdh

Tryck: V-TAB Vimmerby

Upplaga: 45 000

Citera oss gärna, men ange källan.

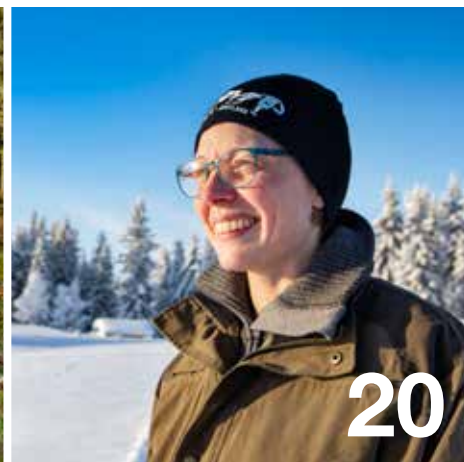
Adress: SCA Skog AB, 851 88 Sundsvall

Tel: 060-19 30 00

Hemsida: sca.com/skog

SCA värnar om den personliga integriteten för prenumeranter av våra tidningar. Läs mer om hur vi hanterar dina personuppgifter i vår integritetsskyddsinformation på sca.com. Om du inte längre vill prenumerera på Din Skog kontakta misan.lindqvist@sca.com så avslutar vi omgående hanteringen av dina personuppgifter kopplad till denna prenumeration.

KÄRNAN I SCAs verksamhet är skogen, Europas största privata skogsinnehav. Kring denna unika resurs har vi byggt en välutvecklad värdekedja baserad på förnybar råvara från våra egna och andras skogar. Vi erbjuder papper för förpackningar och tryck, massa, trävaror, förnybar energi, tjänster för skogsägare och effektiva transportlösningar.

INNEHÅLL

5 SKOGSUTREDNINGEN

SCA ger sin syn på en del av förslagen.

8 SKONSAM AVVERKNING

SED-metoden skonar mark och vatten.

12 TIMMERBILSCHAUFFÖR I RUTAN

Frida Lautin är med i Svenska Truckers.

20 7:e GENERATIONENS SKOGSÄGARE

Barbro vill förvalta förfädernas skog.

24 NORRLÄNSKT I KINA

Fura från norr blir fina balkonger.

26 NY KUNDSERVICE

Här får du svar på frågor kring administration.

27 BARRIGT VÄRRE

Bosse och Maggan har 250 sorters barrträd.

32 DEN DIGITALA SKOGEN

Stora möjligheter med ny data.

Skogsutredningen höll inte måttet

ATT STÄRKA DEN PRIVATA ÄGANDERÄTTEN – det var ett av direktiven som regeringen gav till skogsutredningen. Utredningens förslag skulle också främja en hållbar skoglig tillväxt, något som är nödvändigt för att vi ska kunna övergå till ett fossilfritt samhälle. Tyvärr blev det inte mycket av det. I stället föreslår utredningen bland annat att all fjällnära skog bör skyddas och dessutom konstaterar man att Sverige behöver avsätta ytterligare drygt två miljoner hektar skog för att leva upp till internationella åtaganden vad gäller biologisk mångfald.

Den globala uppvärmningen är en av vår tids största utmaningar. Och här har skogen en viktig roll för att bidra till en lösning. Medan våra träd växer suger de upp koldioxid från atmosfären och när de har växt färdigt blir de till hållbara produkter som kan ersätta produkter som har en större klimatpåverkan. För att Sverige ska lyckas bli fossilfritt krävs det att vi använder mer råvara från skogen, inte mindre. I det läget känns det fel att tvingas avsätta ännu mer skog från brukande.

VI BEHÖVER BLI BÄTTRE på att förklara och visa att en ansvarsfullt brukad skog inte står i motsats till att värna den biologiska mångfalden. För SCAs del har vi satt som mål att våra skogar ska vara minst lika rika på biologisk mångfald i framtiden som de är i dag. Det är det allra viktigaste hållbarhetsmålet i vårt skogsbruk och vi lever upp till målet både genom hänsyn i det dagliga arbetet och genom riktade insatser för olika djur och växter. I debatten handlar det mycket om hur många hektar som borde

avsättas, men man borde lägga större fokus på *vilken typ av områden* som ska avsättas och *hur man kan sköta de områdena* så att vi gör så stor nytta som möjligt för hotade arter. Att lämna områden för fri utveckling är bra i en del fall, men ofta krävs det

aktiva åtgärder. Det kan handla om allt från att göra naturvårdsbränningar till att skapa död ved i de avsatta områdena. Vi är övertygade om att en skog som brukas aktivt och en väl prioriterad naturhållsyn gör störst nytta, och bidrar till utvecklingen av Sveriges bioekonomi.

Vad som händer med skogsutredningens förslag kommer att få stor påverkan på skogsbrukets framtid. Vi och många andra skogsägare kommer givetvis att skicka in synpunkter på utredningen nu när den gått ut på remiss.

FÖRUTOM ATT MÅNGA HAR FOKUS på skogsutredningen så är även debatten om Sveriges skogar och skogsbruk livligare än på länge. Äganderätt och hur skogen ska brukas och skyddas är frågor som engagerar och väcker starka känslor hos många!

För övrigt påverkas vi, liksom övriga världen, fortfarande mycket av coronapandemin. Det är trist att inte kunna mötas så som vi är vana. Digitala verktyg har gjort det möjligt för oss att fortsätta "träffas" och ge råd till skogsägare, men vi längtar ändå tills vi kan ses på riktigt, ute i skogen!

JONAS MÅRTENSSON
AFFÄRSOMRÅDESCHEF SCA SKOG

På tapeten

Till våren ska EU fatta beslut om vad som ska räknas som gröna investeringar, något som på EU-språk kallas för taxonomi. Men risken finns att skogsbruk inte kommer att räknas som en miljömässig och hållbar investering, vilket är mycket oroande. Ett sådant beslut innebär färre möjligheter att kunna ställa om till ett fossilfritt samhälle med skogen som resurs.

Vi är glada att vi har öppnat vår webbshop för plantor! Nu blir det enkelt för dig som ska plantera att beställa plantor och få dem hemlevererade i smidiga wellpapplådor.

Daniel Häggström leder ett av delprojekten när SCA investerar 7,5 miljarder vid pappersbruket i Obbola. Han är dessutom skogsägare och har försett bruket med åtskilliga kubikmeter massaved genom åren.

– Jag är verkligen involverad i båda ändarna av skogens värdekedja. Den här satsningen är viktig för mig – både som SCA-anställd och skogsägare – och viktig för hela regionen.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

FOTO: PATRICK TRÄDGÄRDH

Framtidstro med Expansion Obbola

Berätta om din skogsfastighet!

– Den ligger vid byn Innansjön, en mil från Burträsk. Min mamma kommer därifrån och jag har varit på fastigheten sedan jag var ung. Vid ett arvskifte blev jag delägare tillsammans med mina syskon och några kusiner, men det var svårt med samägandet. Vi hade olika ambitioner och önskemål och det ledde till att vi i perioder blev ganska passiva när det gällde skötsel av både skog och byggnader. Själv ville jag vara mer aktiv, men man kan inte begära av andra att de ska jobba och satsa om de inte vill eller inte har möjlighet.

Hur löste ni det?

– 2012 köpte jag och min fru en grannfastighet och samtidigt passade vi på att klyva släktfastigheten. Jag och min fru köpte ut mina syskon och tog över delar av själva skogen, medan kusinerna behöll bostadshusen och resterande skog. Det känns jättebra att vi äger skogen själva. Nu kan vi sköta den på det sätt vi önskar och arvskiftet till våra söner blir enklare när den dagen kommer.

Vad har du för roll i Expansion Obbola?

– Jag är projektledare för infrastrukturen, bland annat vägar, uppställningsytor, bodar och trafik inom projektområdet. Jag är även områdesansvarig för kvalitet och ser till att de maskinutrustningar och de svetsade installationer som vi beställer håller rätt kvalitet och uppfyller de standarder som krävs.

Att jobba i ett projekt som det här är väldigt roligt. Det finns en stor framtidstro och det skapar ett stort engagemang.

Vad betyder investeringen för dig som skogsägare?

– Jättemycket! Skogen i sig har många värden, som kän-

slan av att jaga och plocka svamp och bär på sin egen mark, men det kan man ju inte försörja sig på. En sådan här satsning tryggar ekonomin för skogsägare. Med en industri som efterfrågar virke vet man att man kommer att få betalt för sin skog.

Satsningen är även viktig för regionen i stort, i och med att den säkrar arbetstillfällen och ger jobb till många entreprenörer och åkerier. Dessutom är det en satsning på hållbarhet. Liner är ett hållbart material och tack vare investeringen kommer vi att kunna producera den på ett ännu mer miljövänligt sätt.

Vad är tjusningen med att vara skogsägare?

– Det är kul att göra en del jobb själv. Jag brukar röja och gallra en del och det är härligt att man verkligen ser resultatet. Det är också skönt att man blir trött i kroppen, men pigg och fräsch i huvudet. Med ett kontorsjobb kan det vara tvärtom.

Sedan tycker jag att det är kul när vi har någon liten virkesaffär på gång och kan klura på det. Jag gillar också att titta i skogsbruksplanen och kanske kika lite i Skogsvinge, som är ett väldigt bra verktyg.

... mer om Daniel

BOR: I villa i Obbola.

FAMILJ: Fru och söner på 12 respektive 22 år.

GÖR: Projektledare vid SCA Obbola och ansvarig för infrastrukturen inom Expansion Obbola. Är en aktiv skogsägare.

INTRESSEN: Renovera hus, sköta skogen, motionera och jaga älg.

DOLD TALANG: Spelar och reparerar dragspel.

FOTO: TOMMY ANDERSSON

SKOGSUTREDNINGEN

– mer naturvård än äganderätt

I november överlämnade Skogsutredningen sitt betänkande till regeringen. Tyvärr blev det inte vad SCA och många andra skogsägare hade hoppats på.

– Även om vissa förslag är positiva ger utredningen inte tillräckligt med förslag för en stärkt äganderätt, vilket var huvudsyftet. Istället ligger tyngdpunkten på insatser för biologisk mångfald och på att undanta skog från avverkning, säger Jonas Mårtensson, affärsområdeschef för SCA Skog.

Syftet med utredningen var att lämna förslag på åtgärder för stärkt äganderätt. Den skulle också föreslå nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av skogsmark samt hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi och näringar som har sin bas i skogen.

ÄGANDERÄTT GER ENGAGEMANG

– Det är positivt att utredningen föreslår nationella mål för skogstillväxt så att vi kan klara en växande bioekonomi. Men när det gäller stärkt äganderätt så missar utredningen målet och lever inte upp till direktiven, säger Jonas och fortsätter:

– För att kunna utveckla en växande bioekonomi behövs en stärkt äganderätt. Det ger nämligen en långsiktig trygghet och stimulerar till ett ökat engagemang och en vilja att både sköta sin skog och ta hänsyn till skogens värden. En aktiv skogsskötsel ger

mer virke, vilket är vad som behövs för att Sverige ska kunna ställa om till ett fossilfritt samhälle.

Ett förslag som har fått stor uppmärksamhet handlar om att staten borde skydda cirka 500 000 hektar produktiv skogsmark som ligger fjällnära.

– Det är inte precis att stärka äganderätten. Vi ser i första hand att skogen ska brukas även när det gäller mark i västliga lägen. Om den inte går att bruka behöver markägare kompenseras med ersättningsmark från staten, alternativt en rättvis ersättning. Men även om man får annan mark så kan det ge stora följder för en enskild skogsägare. Man kan ju bli utan mark att bruka i sin hemby, vilket också får negativa konsekvenser för landsbygden, säger Jonas.

VÄRNA OCH BRUKA

– Vi tycker att det är viktigt att värna biologisk mångfald. För att vi ska uppnå det målet krävs rätt villkor och rätt prioriteringar. Vi anser att det går att förena ett aktivt skogsbruk med god hänsyn som bevarar och stärker den biologiska mångfalden, säger Hans Djurberg, SCAs hållbarhetschef.

Sammantaget innehåller Skogsutredningen ett 50-tal förslag, där vissa är mer konkreta medan andra kräver nya utredningar. Vad förslagen kommer att mynna ut i för skogsägare är ännu oklart. Utredningen är på remiss och svaren ska vara inne senast den 30 april. Även allmänheten har rätt att lämna synpunkter, så gör gärna din röst hörd. Mejla dina kommentarer till miljödepartementet.

Hans Djurberg,
SCAs hållbarhetschef.

Jonas Mårtensson,
affärsområdeschef för
SCA Skog.

**Läs mer:
Några av förslagen
– och SCAs syn
på dem.**

Ett urval av skogsutred

Stärkt äganderätt – frivilliga avsättningar i fokus

Skydd av skog ska bygga på frivillighet menar Skogsutredningen, och därför bör en ny metod införas – så kallat frivilligt formellt skydd. Det innebär att en markägare kan erbjuda ett område och skyddet genomförs bara om och när markägaren och myndigheterna har kommit överens.

– Det känns som att utgångspunkten i utredningen är att naturvärden ska betraktas som en tillgång för skogsägaren och inte som en risk, vilket är bra. Det är klokt att avsättningar ska ske på frivillig väg. Många skogsägare känner ett ansvar för sin skog och vill vara med och bevara miljöer med höga värden, men de vill inte tvingas till det, säger Jonas.

Inventeringen av nyckelbiotoper föreslås upphöra helt eftersom det inte finns något lagligt stöd för Skogsstyrelsen att inventera nyckelbiotoper. Utredningen anser att man istället bör utveckla en ny inventeringsform kallad naturmiljöbeskrivning.

– Nyckelbiotopsinventeringarna har tyvärr lett till rättsosäkerhet och skadat tilltron till myndigheters arbete, särskilt bland mindre skogsägare. Ur den aspekten är det positivt om inventeringarna tas

bort. Det vill nu till att det föreslagna systemet med naturmiljöbeskrivningar verkligen blir ändamålsenligt och ger ett bra stöd för markägare och myndigheter i sina beslut kring frivilligt skydd av skog, säger Hans.

Alla inskränkningar i brukanderätten ska ersättas, och det gäller även fjällnära skog. Utredningen föreslår att ersättningsreglerna ska föras över från miljöbalken till skogsvårdslagen. Då kan Skogsstyrelsen besluta om ersättning redan när de fattar beslut om nekat tillstånd till avverkning. Utredningen förordar också att all intrångsersättning och löseskilling ska vara skattefri.

– Det är bra att man föreslår åtgärder som gör att beslut kopplade till skydd av mark sker på ett rättssäkert sätt för markägare. Även om vi helst ser att skogen ska brukas, även när det gäller mark i västliga lägen, är det självklart att alla markägare ska ersättas ordentligt när de värnar allmänna intressen som biologisk mångfald. Att ekonomisk ersättning ska vara skattefri är ett bra förslag. Men det är viktigt att komma ihåg att många skogsägare helst vill ha ersättningsmark istället för pengar, säger Jonas.

Cirkulär bioekonomi – viktigt med ökad tillväxt

Utredningen föreslår att man ska besluta om ett nationellt mål för tillväxt i skogen och att man tar fram en bioekonomisk strategi där alla nyttor finns representerade.

– Det är positivt att man betonar att en ökad hållbar tillväxt i skogen är viktig för den svenska skogsnäring-

ens konkurrenskraft, och att det är en förutsättning för en växande cirkulär bioekonomi och avgörande för klimatpolitiken, säger Jonas. Vi uppskattar även att utredningen sätter fokus på att man måste genomföra tillväxthöjande åtgärder i skogen, bekämpa skogsskador och få till stånd naturvårdande skötsel.

utredningens förslag

Mer biologisk mångfald

När det gäller bevarandet av biologisk mångfald efterfrågar utredningen ett tydligt politiskt ställningstagande om vad Sverige behöver skydda för att uppnå sina internationella åtaganden om biologisk mångfald i skogen. Man föreslår också ett nationellt handlingsprogram.

– Det är bra att utredningen trycker på behovet av att tydliggöra det politiska ställningstagandet kring biologisk mångfald. Ett sätt att göra det är genom en långsiktig finansiering av ett tidsatt och konkret handlingsprogram, säger Hans.

Utredningens tolkning av Sveriges internationella åtaganden för biologisk mångfald landar i slutsatsen att ytterligare drygt två miljoner hektar behöver restaureras och skyddas. Samtidigt menar man att denna slutsats är orimlig.

– Utredningen konstaterar att på kort sikt är det i praktiken omöjligt att förena Sveriges internationella åtaganden med den växande cirkulära bioekonomi som behövs för att nå andra samhällsmål. Vi anser att det går att tolka de internationella åtagandena på andra sätt, så som man har gjort i många andra länder. I dag har ju Sverige betydligt hårdare krav på vad som klassas som skyddad mark jämfört med en del andra europeiska länder, säger Hans och fortsätter:

– Vi kan inte enbart fokusera på hur många hektar som avsätts, utan behöver maximera nyttan för den biologiska mångfalden inom de avsatta områdena, till exempel genom aktiva åtgärder.

Nya kunskapskrav för skogsägare

Utredningen anser att man bör införa ett särskilt kunskapskrav i skogsvårdslagen, som omfattar alla skogsbruksåtgärder som utförs enligt lagen. Det innebär att markägare förväntas ha koll på miljövärdena i sina skogar inför skogliga åtgärder. Vid en avverkningsanmälan måste markägaren kunna redovisa vilka natur- och kulturvärden som finns och ange vilken hänsyn som ska tas.

Dessutom föreslår man att det ska vara markägarens ansvar att bedöma om en anmälan för samråd enligt miljöbalken måste lämnas in.

Om de nya kunskapskraven införs föreslår utredningen att handläggningstiden för avverkningsanmälningar förkortas till tre veckor, eftersom det underlättar Skogsstyrelsens tillsyn.

– Att korta ner handläggningstiden är positivt. Men förslaget om att skogsägare ska bedöma när det krävs

samråd enligt miljöbalken riskerar att krångla till det och öka administrationen för dem som äger skog.

Utredningen lägger stor vikt vid skogsägarnas engagemang och kunskap, vilket är bra. Det finns många kunniga skogsägare, men det här kunskapskravet känns orimligt högt. För att kunna identifiera naturvärden på det här sättet krävs en gedigen utbildning. Ett bra stöd för alla som inte har en sådan utbildning, är att man skaffar en skogsbruksplan, där naturvärdena finns dokumenterade. Vi tycker att det finns väldigt många fördelar med skogsbruksplaner, eftersom de gör det enkelt att bedriva ett aktivt skogsbruk och uppnå sina mål, säger Jonas och fortsätter:

– I grunden är det viktigt att regler förenklas och är tydliga – så att det blir lätt att göra rätt.

**VILL DU
VETA MER?**

**Läs betänkandet på
regeringen.se**

Genom att risa körvägar på avverkningstrakten kan man avverka och köra ut virke effektivt utan att skada mark och vatten. Dessutom får maskinförarna en bättre arbetsmiljö.

SED skonar mark och vatten

Det är mycket viktigt att kunna avverka utan att mark och vatten tar skada.

Sedan några år arbetar SCA därför med den egenutvecklade SED-metoden, som står för Skonsam Effektiv Drivning. Tack vare den kan man minska antalet körskador och dessutom avverka fler trakter under barmarkssäsongen.

TEXT: MISAN LINDQVIST • FOTO: MICHAEL ENGMAN

Gustav Sahlin, SCA, och Per Norbäck, Br. Norbäck AB, vid en av de rishögar som ska användas för att skydda marken och jämna till körvägar.

Det sviktat lätt under fötterna och känns nästan som att gå på en studsmatte när vi tar oss fram på det välrisade huvudbasstråket som går genom avverkningsstrakten utanför Torpshammar i västra Medelpad. Här avverkar SCA åt en privat skogsägare som bor i närheten.

– Tack vare allt ris så finns det inte några större spår efter maskinerna, konstaterar skördarföraren Per Norbäck.

Per har kört skördare sedan 1997 och äger företaget Br. Norbäck AB tillsammans med sin pappa. De har två grupper som slutavverkar åt SCA och har arbetat med SED-metoden sedan den infördes för cirka fyra år sedan.

– Vi arbetar mest i Stöde med omnejd, säger Per. Här i Ljungans dalgång är det gott om gammal jordbruksmark med mjuka, blöta och känsliga områden, så SED-metoden gör verkligen nytta.

PLANERING OCH KOMMUNIKATION

SED-metoden går ut på att planera hur maskinerna ska köra, lägga ris från avverkningsstrakten på de vägar som används mest och bygga överfarter, så att man kan avverka och köra ut virke effektivt utan att skada mark och vatten.

– Genom att välja de bästa sträckningarna för vägarna på trakten kan vi undvika svåra partier och minimera de områden där skotaren ska köra. Med GPS-punkter som skördaren lägger ut i maskinens dator får skotaren tydliga spårmarkeringar som visar hur

den ska köra, förklarar Gustav Sahlin som är produktionsledare vid SCA och har nära kontakt med avverkningslaget under arbetet.

Per pekar på en anslutande körväg, där han har lagt upp avverkat virke en bra bit från den bäck som går genom området, i väntan på att skotaren ska komma och hämta det.

– Det är min uppgift som skördarförare att tänka till så att skotaren kan köras på bästa sätt utan att orsaka körsador, förklarar han. Här har jag lagt upp virket en bit från bäcken så att skotaren kan komma åt det utan att behöva köra så nära det känsliga området där maskinen riskerar att orsaka skador. Att lägga upp virket på det här sättet tar lite längre tid, men det skonar marken.

– I SED är det också väldigt viktigt med tydlig information och bra kommunikation mellan traktplanerare, produktionsledare och skördare och skotarförare. Alla är delaktiga och arbetar tillsammans för bästa resultat, tillägger Gustav.

SKONSAMT OCH EFFEKTIVT

SED innebär många fördelar. Förutom att man undviker körsador kan SCA avverka fler trakter oavsett årstid.

– Det är bra för de skogsägare som anlitar oss, säger Gustav. En skogsägare som säljer en avverkning som kan göras under alla årstider får ofta lite mer betalt eftersom SCA brukar premiera sådana avverkningsar. Dessutom kan vi inte vara säkra på att ha vintrar med tjäle i lika stor utsträckning som förr på grund av

3

FÖRDELAR MED SED

- 1 Skonar marken från körsador.
- 2 Man kan avverka trakter med sämre bärighet året runt.
- 3 Bättre arbetsmiljö för förarna.

Per har avverkat några granar nära bäcken och lagt virket lite längre upp för att skotaren lättare ska nå det. På så vis behöver skotaren aldrig köra i det känsliga området kring bäcken.

Att få till bra överfarter över bäckar och vattendrag är en central del i SED. Gustav Sahlin och Per Norbäck diskuterar hur man på bästa sätt kan bygga överfarten för skotaren över vattendraget.

klimatförändringarna, och då blir SED ännu viktigare.

SED bidrar även till en mer effektiv avverkning, där det både går att köra skonsamt och snabbt tack vare det ris som läggs ut i körvägarna.

– Risade körvägar blir jämna och hållbara och då kan man köra mer effektivt. Riset ger också en bättre arbetsmiljö för oss förare, eftersom körningen blir mer bekväm och inte så skumpig, poängterar Per.

PLANERA EN ÖVERFART

Gustav och Per har förflyttat sig och står och resonerar vid bäcken som rinner genom området. De senaste dagarnas regnande har gjort bäcken betydligt bredare än normalt. Nu behöver de hitta en bra lösning för den broöverfart som måste byggas för skotaren, eftersom den är för tung för att kunna köra på bilvägen som leder in till avverkningen.

– Det här är ett bra ställe, säger Per och pekar mot slutningen på andra sidan. Med hjälp av skotaren kan vi

kavla, alltså lägga ut virke, från andra sidan där det inte är så brant och få en fin och ganska platt överfart som skotaren sedan kan köra på. Det gäller att vara rädd om kanterna på bäcken så att de inte går sönder och fyller bäcken med jord och lera, och vi vill inte heller ha hjulspår som riskerar att slam dras ner i bäcken.

Gustav nickar instämmande.

– Det är viktigt att göra en längre kavling som når ända upp till fast mark. En viktig del i SED är ju att alltid kavla mjuka, blöta partier och bygga överfarter där det finns bäckar och vattenförande diken. På så vis undviker vi slambildning.

Per och hans medarbetare arbetar enbart med slutavverkningar. De kör både på SCA-mark och hos privata skogsägare som anlitar SCA.

– Vi jobbar med SED på samma sätt oavsett var vi avverkar. Men när vi kör åt privata skogsägare tänker vi till lite extra på hur mycket virke som ska användas till kavling av broar. Det ska ju inte gå åt för mycket

I slänter, på myrar eller områden där det inte går att vända backar alltid skotaren in. Då kan föraren lasta på virke medan den kör ut mot fast mark. På så vis har man den lättaste vikten där marken är som svagast och riskerar inte att det blir körskador eller att maskinen kör fast.

Tack vare bra kartunderlag i skördarens dator kan Per till exempel se var det finns blöta partier i området och därmed undvika att köra där.

SED I KORTHET

SCAs SED-metodik fokuserar på fem områden för att undvika körskador:

AVLÄGG

Körskador uppstår ofta i närheten av avlägget där det mesta av virket ska skotas fram. Därför planerar man avläggen noga, så att de får bra bärighet.

BASVÄG

Basvägen kopplar ihop avlägget med början på traktens huvudbasstråk. Man väljer alltid närmaste bäriga väg som basväg.

HUVUDBASSTRÅK

Huvudbasstråk är traktens motorväg, där det mesta av virket ska transporteras. Den utgår från ett avlägg eller en basväg och risas alltid.

PROBLEMHANTERING

Att hantera problem, ha tydlig information och en god kommunikation mellan alla inblandade parter är viktigt både vid planering och avverkning av trakten.

LOGGPUNKTER

Skördarföraren använder maskinens GPS-loggning för att markera vilken slags körväg som görs. Olika färger på loggpunkterna visar vilken typ av väg det är, så att skotarföraren vet var hen får köra.

virke, och jag noterar alltid hur mycket vi använder och meddelar Gustav, säger Per.

SED används både i slutavverkning och gallring.

– Den stora skillnaden är att man har större möjligheter att ändra körvägarna vid slutavverkning jämfört med vid gallring. Och vid gallring blir det inte heller lika mycket ris att använda till vägarna, säger Per.

ROLIGT OCH UTMANANDE

Han tycker att det är roligt och lite utmanande att arbeta med SED.

– Det är egentligen inte svårt, utan logiskt. Man ska köra högt i terrängen och nå fast mark så snabbt som möjligt. Genom att tänka till i förväg kan man se till att virket hamnar på torra, bäriga partier där skotaren kan nå det utan problem, konstaterar Per och fortsätter:

– Innan jag börjar köra brukar jag gå ut på trakten och fundera på hur jag ska lägga upp arbetet så att det blir bra. Vi får oftast bra traktordirektiv som bland annat

visar var avläggen ska ligga och hur basvägen ska dras. Sedan är det upp till oss i laget att detaljplanera. Och om jag stöter på något som inte känns bra så kan jag bolla alternativa lösningar med planeraren och produktionsledaren.

– Det är stor skillnad nu jämfört med hur vi arbetade förr, tillägger Per. Förr chansade man mer och hoppades att man inte skulle köra fast. I dag tänker man mycket mer på naturen och på att skydda marken, vilket är bra. Är det blött på ett ställe, då kör man inte där helt enkelt, och överfarter över vattendrag ska alltid planeras noga. Sedan har vi ju bra tekniska hjälpmedel som till exempel vattenkartan i maskindatorn, som visar alla blöta partier på trakten.

Filmtips!

SE HUR SED FUNGERAR:

Gå in på sca.com/skogsutbildningar eller skanna QR-koden här intill för att se filmen.

Frida kör timmerbil i tv

– Det är kul att visa hur det är att jobba som timmerbilsförare och vilka roliga utmaningar man ställs inför, säger timmerbilsföraren Frida Lautin som är en av förarna man får följa i Svenska Truckers.

Svenska Truckers gjorde succé i tv-rutan under 2020. Nu sänds en ny säsong och där får man bland annat följa Frida Lautin i hennes jobb som timmerbilsförare vid Fermgruppen som kör åt SCA.

– När jag fick frågan om att vara med tackade jag ja direkt. Jag vill inspirera fler kvinnor att börja köra lastbil, säger hon.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON • FOTO: MICHAEL ENGMAN

Svenska Truckers följer yrkesförare som transporterar olika typer av gods genom landet. Programmet har lockat storpublik och blev också vinnare av Kristallen för bästa reality-program 2020, i konkurrens med program som

Renées Brygga och Wahlgrens Värld.

– Jag följde serien i fjol och tyckte att det var kul att se andra chaufförers vardag. Inför årets säsong efterlyste produktionsbolaget fler chaufförer och min chef föreslog att jag skulle vara med, säger Frida.

BEKÄMPA FÖRDOMAR

Även om hon inte brukar trivas med att stå i centrum så tvekade hon inte, utan tackade ja direkt.

– Tyvärr finns det fortfarande en bild av att män är bättre än kvinnor på att köra stora fordon och jag vill visa att det inte är så. Om det finns kvinnor som drömmer om att bli lastbilschaufför, men tvekar på grund av de fördomar som finns, så hoppas jag att min medverkan i programmet kan bidra till att de vågar satsa på sitt drömyrke.

Själv har hon kört timmerbil i fyra år. Arbetsgivaren heter Fermgruppen, ett företag som främst transporterar virke på uppdrag av SCA. Frida hämtar virke från skogarna i Medelpad och Jämtland och levererar det till industrier och terminaler i regionen.

– Det är ett superbra jobb. Jag känner mig fri och

får ta mycket eget ansvar, säger Frida.

Hon ser också en tjusning i att den ena dagen aldrig är den andra lik. Ena dagen är det strålande sol och jättefina förhållanden, nästa kan det vara snöstorm och halka.

– Man får också tackla olika typer av utmaningar och det gillar jag. Ibland går lastningen inte riktigt som man tänkt sig och skogsbilvägarna kan också bjuda på spännande upplevelser. Det händer att man får ta sig fram på vägar som känns som en berg- och dalbana.

INGÅR I EN GRUPP

På många timmerbilar finns det en kran så att föraren kan lasta virke i skogen, men den bil som Frida kör saknar kran. I stället finns en så kallad separatlastare på plats vid avläggen i skogen och det är föraren av den som sköter lastningen. Frida ingår i en grupp med sex timmerbilsförare som hämtar virke på samma avlägg.

– Det här upplägget är effektivt vid större avverknings- ningar, eftersom det går snabbare att lasta med en separatlastare. Men om det bara finns lite virke att hämta är det oftast bättre att skicka dit en timmerbil med kran, säger Frida.

SOM EN FAMILJ

Hon trivs med att ingå i en grupp av förare och menar att det nästan känns som att de är en liten familj.

... mer om Frida

ÅLDER: 25 år.

BOR I: Timrå, norr om Sundsvall.

INTRESSEN: Träna, vara i naturen, fotografera.

LYSSNAR PÅ: Det blir mycket countrymusik, för det gör mig glad.

–Vi har mycket kontakt via telefon under dagarna och umgås även på fritiden. Man känner sig aldrig ensam, utan det finns alltid någon att be om hjälp ifall man kör fast eller något går sönder. Vi har en fin sammanhållning och hjälper varandra.

När TV-teamet var på plats blev det en lite annorlunda vardag. En kameraman åkte med i hytten i timmerbilen och en följde efter i en personbil.

– Jag blev intervjuad och fick lära mig ett särskilt sätt att svara på frågorna för att det ska fungera i tv. Man ska liksom ta med själva frågan i sitt svar och i början var det lite klurigt att få till det. Det var ganska nervöst och jag blev helt slut efteråt, men det var samtidigt roligt att vara med och få visa upp världens bästa jobb.

Svenska Truckers
sänds på TV3 med
premiär den 12 april.
Du kan även se
det på ViaFree
och Viaplay.

Som nyblivna skogsägare är Jonas och Emma Nordin måna om att snabbt lära känna sin fastighet och komma igång med åtgärder. Tack vare digitala möten i Skogsvinge har coronapandemin och restriktioner inte stått i vägen för det.

– Vi har gått igenom fastigheten med en av SCAs virkesköpare och planerat för både gallring och lärkplantering, säger Jonas.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON • FOTO: HENKE OLOFSSON

DIGITAL KICKSTART när Jonas och Emma köpte skog

I oktober i fjol köpte Jonas och Emma en skogsfastighet i Bullmark, två och en halv mil norr om Umeå där de bor.

– Vi ser det som en långsiktig investering, men har också ett genuint intresse för skog och friluftsliv. Annars skulle vi inte ha gjort affären, konstaterar Emma.

Hon och Jonas har funderat en hel del

på hur de vill sköta sin skog.

– Det finns ju mycket filosofiska frågor kring det. Vi har inte som mål att maxa produktionen för att få ut varje krona, utan vill göra en del experiment som kanske inte är helt ekonomiskt försvarbara, säger Jonas och fortsätter:

– Men vi vill också att fastigheten ska spegla oss och våra värderingar. Vi är måna om att ta hand om saker och ting, så därför vill vi att skogen ska vara välskött och vi kommer att vara noga med att göra åtgärder i rätt tid.

SKOGSVINGE GER ÖVERBLICK

De är ivriga att komma igång.

– Egentligen är det inte något som behöver göras på fastigheten nu på studs. Vi hade kunnat vänta några år, men vi är nyfikna så vi vill börja direkt, säger Emma.

Att bjuda hem en virkesköpare eller ses på ett kontor är inte aktuellt med tanke på pandemin, men med hjälp av SCAs digitala tjänst Skogsvinge har planeringen ändå kommit igång. De har haft möten i Skogsvinge med SCAs virkesköpare Emil Pohjolainen, då de bland annat gått igenom fastigheten avdelning för avdelning. De satt på var sitt håll, men loggade in i Skogsvinge där de kunde titta på samma karta och se samma fakta om skogen. I kartan finns också alla uppgifter från skogsbruksplanen, som hörde till deras fastighet när de köpte den och som Emil hjälpt till att lägga in i Skogsvinge.

– Vi fick en väldigt bra överblick över fastigheten och vad som är på gång. Systemet visade till exempel att det finns några

områden där det är dags att gallra framöver. Det var smidigt att kunna se det så enkelt och snabbt, säger Jonas.

Men han och Emma vill göra mer än så.

– Det vore kul att ha någon aktivitet på gång varje år. Därför tittade vi bland annat på ett område där vi kanske ska odla julgranar för att sälja till folk som tycker att det är roligt att själva få hugga sin gran.

PLANERAR STUGBYGGE AV LÄRK

Att plantera sibirisk lärk på igenväxt åkermark är också en idé, så under mötet tittade man lite extra på det.

– Då visade Emil att man kunde använda vattenkartan i Skogsvinge för att se hur fuktig marken är och kunna ta med det i bedömningen när man väljer var man ska plantera olika trädslag, säger Jonas.

Lärkplanteringen hör till Jonas och Emmas ”experiment”.

– Vad vi vet finns det inte någon annan i området som har planterat lärk. Vårt mål är inte att tjäna en massa pengar på det, utan att barnen en dag ska kunna bygga en stuga av lärk. Det vore lite kul men det är ju inte upp till oss

JONAS OCH EMMA TIPSAR

- Passa på att boka in en genomgång i Skogsvinge under pandemin, medan man har gott om tid.
- På vintern kan man ha en skogsdag med familjen och gå igenom sin skogsfastighet i Skogsvinge. På sommaren kan man ha en skogsdag i fält.
- Om ni är på väg mot ett generationsskifte kan ni koppla upp er flera stycken så kan alla se samma saker och diskutera gemensamt. Det kan vara bra att bjuda in virkesköparen en stund för att få lite tips.

Genom digitala möten i Skogsvinge kunde Jonas och Emma Nordin snabbt komma igång med planeringen för sin nyinköpta skogsfastighet.

Kartan i Skogsvinge ger en bra överblick och här finns massor av spännande information om skogen.

vad det blir av virket, utan barnen kanske har andra planer när det väl är dags att avverka.

UPPFÖLJNING I FÄLT

Framöver kommer de att upprätta en åtgärdsplan utifrån deras idéer och önskemål och utifrån skogens förutsättningar, så att det blir tydligt vad som bör prioriteras år för år.

Och när det blir barmark ska de ut i fält för att titta på några områden tillsammans med Emil, bland annat de områden som ska gallras och platsen för lärkplan-

teringen. Självklart med coronasäkert avstånd till varandra.

– Att lägga upp det på det här sättet, där vi började med en digital genomgång, är väldigt tidseffektivt. Det vi gjorde på en timme digitalt skulle ha tagit minst en dag i fält. Nu vet vi vilka områden vi vill se på plats när snön har smält och då kan vi koncentrera oss på dem. Det här upplägget hade nog varit smidigast även om det inte hade varit coronatider, så jag hoppas att fler upptäcker vilka möjligheter det ger, säger Jonas.

TIPS FRÅN EMIL POHJOLAINEN

LÄGG IN DIN SKOGSBRUKSPLAN I SKOGSVINGE!

Har du en skogsbruksplan som inte är framtagen av SCA och därför inte finns med i Skogsvinge?

– Då fixar vi det enkelt – prata bara med din närmaste virkesköpare på SCA. Men det är inte så att man behöver ha en skogsbruksplan för att ha nytta av Skogsvinge, utan du får massor av information om din skog ändå. Du kan till exempel se trädhöjd och virkesvolym och du får ett minst lika bra planeringsunderlag som om du skulle ha gjort ett fysiskt besök i din skog. Men lägger du in din skogsbruksplan blir tjänsten ännu bättre, säger virkesköparen Emil Pohjolainen.

Nya mötesformer i pandemins spår

Skogen bryr sig inte om att stora delar av samhället har stängt ner på grund av coronapandemin. Den fortsätter att växa och behöver skötas som vanligt.

– Genom videosamtal från skogen och ”möten” i Skogsvinge kan våra virkesköpare fortsätta att ge en riktigt bra service till skogsägare, säger Maria Rumm vid SCA Skogs marknadsavdelning.

Hur går ett videosamtal till?

– Vid ett videosamtal har man både ljud och bild i sin telefon eller surfplatta.

Virkesköparen kan vara på plats på skogsägarens fastighet och till exempel visa upp ett bestånd där det är dags att röja eller ett område där man behöver diskutera hur en gallring ska utföras. Det fungerar väldigt bra.

Videosamtal är också ett smidigt sätt att till exempel visa hur en röjning blev eller hur det ser ut efter en slutavverkning.

Vad innebär det att ha ett möte i Skogsvinge?

– Då loggar skogsägaren och virkesköparen in samtidigt i SCAs digitala tjänst Skogsvinge. Skogsägaren och virkesköparen ser samma karta och samma information om skogsägarens fastighet, och på så vis blir det enkelt att resonera över telefon eller i ett digitalt möte kring vad som behöver göras framöver.

Har ni ordnat något alternativ till fysiska skogsdagar?

– Ja, vi har ordnat ett antal webinarier, både i egen regi och i samarbete med andra aktörer. Det har till exempel handlat om generationsskiften och vilken nytta man kan ha av sin skogsbruksplan. Nu planerar vi för fullt för fler digitala träffar.

Vad ser ni fram emot när pandemin är över?

– Vi ser självklart fram emot att träffas på riktigt igen. Men de digitala mötena kommer definitivt att leva kvar, som ett smidigt komplement.

Vill du se vårt webinarie om generationsskifte?

Gå in på: sca.com/generationsskifte

Lönsamhet i skogsbruket – en viktig fråga för alla parter

Intäkter och kostnader – två faktorer som påverkar det mesta i samhället, och så även skogsbruket med alla dess aktörer. De senaste tio åren har lönsamheten i skogen minskat, och kostnaderna är nu högre än vad de har varit på länge.

– Vi på SCA har stort kostnadsfokus för att kunna skapa långsiktig lönsamhet både för enskilda skogsägare, för vårt eget skogsinnehav och för de entreprenörer vi samarbetar med, säger Jonas Mårtensson, affärsområdeschef SCA Skog.

TEXT: MISAN LINDQVIST
FOTO: MICHAEL ENGMAN

Varje år sammanställer Skogsforsk ett skogsbruksindex som visar lönsamheten och som speglar virkets nettovärde i

relation till kostnaderna för att bedriva skogsbruk. Mellan 2018 och 2019 ökade kostnaderna mer än vad den genomsnittliga virkesintäkten vid bilväg gjorde, vilket fick index att falla från 1,94 till 1,89.

DYRARE AVVERKNINGAR

Orsakerna till de ökade kostnaderna är främst högre avverkningskostnader, men mer hjälpplantering, dyrare skogsbilvägar och högre transportkostnader påverkar också.

– Avverkning har generellt sett blivit dyrare, och det gäller både slutavverkning och gallring. Sedan har vi det som kallas för försvårande avverkningar, där till exempel stormar gör att kostnaderna drar iväg, eftersom avverkningsarbetet inte kan utföras som normalt, säger Jonas.

Att hålla tillbaka kostnadsökningarna är viktigt, menar han.

– Vi ska ju skapa lönsamhet både för

de skogsägare som väljer att anlita oss och för vårt eget skogsinnehav, därför behöver vi ha stort kostnadsfokus. Men vi vill ju så klart att det ska gå bra även för de entreprenörer vi samarbetar med, säger Jonas.

STÖD TILL ENTREPRENÖRER

Vad kan man då göra för att få bukt med kostnaderna?

– Vi ska såklart betala rätt ersättning, men vi har inte som ambition att vara den som betalar högst. Istället vill vi fokusera på saker som kan utveckla entreprenörsföretag och åkerier, så att vi tillsammans kan sänka kostnaderna. Det gynnar både dem och oss, säger Jonas och fortsätter:

– En av SCAs styrkor är att vi har bra efterfrågan på de produkter vi tillverkar och en industri som växer. Det medför att vi kan erbjuda entreprenörerna trygghet genom höga och stabila avverkningsvolymer samt långsiktiga avtal. Genom att

”Vi strävar efter långsiktig lönsamhet där alla parter i skogsbruket gynnas.”

utnyttja maskiner och lastbilar maximalt skapas förutsättningar för kostnadseffektivitet.

SCA följer noga utvecklingen för de maskiner som avverkar åt bolaget och har sedan länge ett väl etablerat utvecklings-samarbete.

– Våra egna affärsutvecklare har till uppgift att stötta entreprenörerna. Vi har även anställt två nya affärsutvecklare som ska bistå de åkerier som vi samarbetar med, och hjälpa dem att utvecklas, säger Jonas.

Stödet till avverkningsentreprenörer omfattar allt från finansiering och budget till personalfrågor, ledarskap och ekonomisk rådgivning. SCA brukar till exempel erbjuda finansiering av maskinerna och stå som en garant mot banken, så att entreprenörerna kan få bra villkor.

– Sedan jobbar vi med att förbättra våra underlag inför avverkning så att entreprenörernas arbete ska gå så smidigt

som möjligt. Andra exempel är att vi kan visa hur man kan jobba så effektivt som möjligt. Till exempel hitta bästa arbetssätt, införa regelbundet maskinunderhåll med mindre stopptider som följd, genomföra maskinförarutbildningar med instruktörer samt använda SCAs maskinsimulatorer, säger Jonas.

FÖRDEL FÖR BÅDA PARTER

– Nu när vi är i ett läge där vi ser att kostnaderna har dragit iväg och därför måste minska, kommer vi att fokusera mer på det vi kan erbjuda vid sidan om ersättningen. Men även om vi har tuffa förhandlingar ska båda parter självklart ha fördel av affären, säger Jonas.

Han poängterar också att det låga ränteläget just nu gör det gynnsamt att arbeta med kostnadsutvecklingen.

– Dagens låga räntor gör till exempel att månadskostnaden för en maskininveste-

ring blir relativt låg.

För att hålla nere kostnaderna är det viktigt att använda den teknik som redan finns så effektivt som möjligt, konstaterar Jonas. Men samtidigt är det också viktigt med utvecklingsprojekt inom till exempel digitalisering, nya skotarkoncept, planteringsmaskiner och förarstöd som också bidrar till en högre och jämnare produktion.

– SCA är delaktig i många spännande projekt som syftar till att skapa högre effektivitet i skogen.

LÅNGSIKTIG LÖNSAMHET

Det viktigaste för SCA är att skapa en lönsamhet som håller i längden för alla parter.

– Om vi betalar för höga ersättningar kan det såklart gynna en entreprenör på kort sikt. Men på lång sikt blir det inte bra för entreprenören eftersom sådana samarbeten oftast inte blir långvariga, säger Jonas och fortsätter:

– Vi måste ha en rimlig kostnadsnivå för att kunna vara en bra partner för de skogsägare som anlitar oss. Avverkningskostnaden står för en stor del av skogsägarens utgifter och om de får betala för mycket, väljer de helt enkelt en annan partner. Vår ambition är att ha det bästa helhetserbjudandet för privata skogsägare och där är konkurrenskraftiga kostnader och hög kvalitet mycket viktiga delar. Vi strävar efter långsiktig lönsamhet där alla parter i skogsbruket gynnas och har en stabil grund att stå på.

FOTO: MICHAEL ENGMAN

Rekordleveranser av SCA-plantor

2020 BLEV ETT REKORDÅR för SCAs plantverksamhet NorrPlant.

– Vi levererade 103,5 miljoner plantor, vilket är drygt en miljon mer än vår förra toppnotering. Det är verkligen roligt att vi lyckades så bra, särskilt med tanke på coronapandemin, säger Peter Engblom, affärsutvecklare på NorrPlant.

Av de 103,5 miljoner plantor som levererades var 63 miljoner tallplantor, 33 miljoner granplantor, 7 miljoner contortatallplantor och knappt 600 000 lärkplantor.

SCA startar webbshop för plantor

SCA HAR ÖPPNAT en webbshop för plantor. Via scaplantor.com kan skogsägare köpa i första hand frysta gran- och tallplantor i modellerna JackPot eller SuperPot. Plantorna levereras i wellpapplådor för en smidig hantering.

– Vi börjar med webbshopen i liten skala för att se hur den tas emot av kunderna. Tanken är att göra det enklare att beställa våra plantor och öka tillgängligheten för våra kunder, oavsett var i Sverige de har sin skog. Slår det här väl ut kommer vi att utöka webbshopen inför 2022, säger Thomas Vestman, chef för NorrPlant.

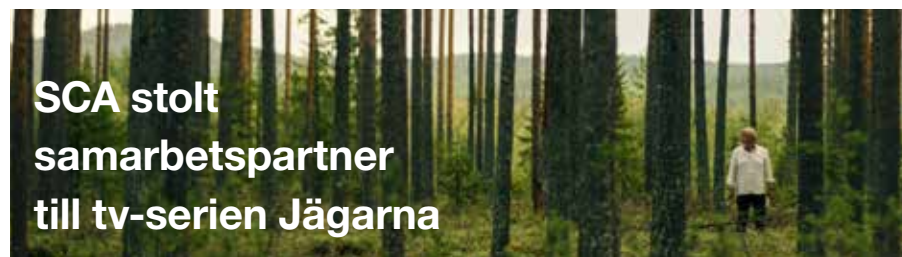
Hamninvestering i Sundsvall

SCA INVESTERAR cirka 460 miljoner kronor i Tunadalshamnen i Sundsvall under åren 2021 till 2024. Satsningen omfattar en ny containerhamn och nya ytor för godshantering.

Tack vare SCAs investeringar i Östrand och Ortvikén mer än fördubblas de volymer av pappersmassa som ska transporteras från Sundsvallsregionen. Ökade produktionsvolymer vid sågverken Tunadal och Bollsta påverkar också transportbehovet.

FOTO: TV4/C MORE

SCA stolt samarbetspartner till tv-serien Jägarna

Nu finns en ny säsong av tv-serien Jägarna och den här gången är SCA Skog med som samarbetspartner. Det betyder att tittarna kommer att få se SCA dyka upp i rutan i olika sammanhang.

I ÅR ÄR DET 25 ÅR sedan filmen Jägarna hade premiär i Sverige och tre år sedan C More lanserade den hyllade originalserien med samma namn. I den andra säsongen finns det en tydlig koppling till skog och skogsbruk. Bland annat får tittarna se en planteringsscen och följa med Erik när han besöker sin skogsfastighet och pratar om sitt skogsbruk. Och det är i dessa sammanhang som SCA kommer att synas. Serien är inspelad i trakterna runt Älvsbyn. SCA har haft medarbetare på plats under inspelningen och bistått med rekvisita, inspelningsplatser och skogskunskap.

Jägarna visas på C More, TV4 och TV 4 Play.

Naturvårdsavverkning i lövrik skog gynnar fågellivet

FOTO: EMELIE WESTIN

SCA har utfört en naturvårdsavverkning för att gynna lövskog i västra Medelpad. Åtgärden är viktig för fåglar som trivs i ljusa, soliga lövskogar och är en del i SCAs samarbete med BirdLife Medelpad.

OMRÅDET OMFATTAR ca 55 hektar, varav 35 hektar har åtgärdats och 20 hektar har lämnats orörda. Det är främst gran som SCA har tagit bort. När granarna tas

bort får lövträden möjlighet att växa sig stora, och skogen blir mer ljus och solig.

– Ökat inslag av lövträd i barrskogs-miljöer främjar den biologiska mångfalden. Vi hoppas att våra åtgärder kommer att förändra fågelfaunan i området på sikt, säger Emelie Westin, naturvårdsspecialist vid SCA

Den här typen av lövskog är en viktig miljö för många fåglar, konstaterar BirdLife Medelpad som inventerade området innan avverkning. De anser att det nu

finns potential både för fler arter och fler individer, främst av insektsätande småfågelarter och hackspettar, och hoppas att exempelvis få se fler sångfåglar som svarthätta och trädgårdssångare samt svartvit flugsnappare och mindre hackspett. Under 2021 kommer BirdLife Medelpad att göra en ny fågelinventering i området.

Läs mer på
sca.com
under Nyheter

Jörgen Bendz, virkeschef vid SCA Skog

Ljust på virkesmarknaden

Hur är läget på virkesmarknaden?

– Vi har generellt sett ett positivt marknadsläge. Det är hög efterfrågan på framför allt sågade trävaror, vilket har bidragit till stigande priser på sågtimmer. I fjol trodde vi att coronapandemin skulle leda till minskad efterfrågan, men det blev precis tvärtom.

Vi har nu en stabil trävarumarknad som ser ut att hålla i sig under våren. Den starka svenska ekonomin har dock gett en stärkt krona, vilket gör att prisökningarna till viss del äts upp för skogsindustrin eftersom en så stor del av produktionen går på export.

Och hur är läget för massaved?

– De historiskt höga massavedslagren sjunker och vi har fått en allt bättre balans på massavedsmarknaden. Efterfrågan på massa och kraftliner har ökat och bidrar till ett bra marknadsläge.

2021 inleddes ju med besvärligt väder i Norrland, hur har det påverkat?

– Marknaden i stort påverkas inte, men visst ställer vädret till det. Den blöta hösten övergick ju i en snörik vinter med flera snöstormar och besvärligt väglag. Säkerheten är alltid viktigast för oss. Därför uppmanade vi de åkerier som kör för oss att stå stilla de dagar som det inte var säkert att vara ute på väg-

arna. De stora snömängderna förde även med sig fallande träd och snöbrott, så det är nog många skogsägare som behöver städa i sina skogar under våren och sommaren.

Efter snön kom kylan. Det har så klart påverkat både produktionen i skogen och virkestransporterna. Även sågverkens produktion påverkas eftersom de går långsammare när det är kallt.

Vad händer framöver?

– Det positiva marknadsläget ser ut att hålla i sig under våren och försommaren. Med hög efterfrågan och minskande lager räknar vi med full aktivitet i skogen under barmarkssäsongen.

Barbro förvaltar sina förfäders skog

– Det är här jag vill leva, säger Barbro Persson nöjt och blickar ut över det vackra vinterlandskapet i den lilla byn Tuvattnet i västra Jämtland. Hon är sjunde generationen skogsägare och mycket mån om att förvalta gården och skogen som hon tog över för några år sedan.

TEXT: MISAN LINDQVIST • FOTO: MICHAEL ENGMAN

Det är lätt att förstå förtjusningen som Barbros förfäder måste ha känt när de som nybyggare kom vandrades hit 1779 och bestämde sig för att det var en bra plats att bosätta sig på. Tuvattnet ligger på en höjd, omgiven av granskog, och nedanför sluttningen anas sjön under snötäcket. I dag finns det bara fem bofasta året runt-hushåll i byn, men under sommaren fylls det på med fler invånare.

– Vårt hus var det allra första i byn och när jag renoverade härom året hittade jag timmer som härstammar från 1700-talet. Tänk vad de måste ha slitit med att bryta marken, bygga hus och samtidigt se om sina djur och skaffa mat till familjen, säger Barbro.

– Vägen bröts på 1930-talet och 1952 fick vi el i byn, minns Elsa, Barbros 80-åriga mamma som är född på gården.

TOG ÖVER 2017

Barbro tog över fastigheten 2017, efter att ha kommit överens med sina två äldre syskon.

– Jag bodde i Backe i elva år men det här var alltid hemma för mig och jag ville verkligen ta över, berättar hon. När pappa blev sjuk 2011 flyttade jag hem för att hjälpa till. Generationsskiftet var en lång process som vi påbörjade medan pappa levde och det blev bra till sist.

– Och på köpet fick du mig, för jag är en inventarie som man inte flyttar på, skämtar Elsa.

3

SAKER SOM GÖR DET ROLIGT ATT VARA SKOGSÄGARE

- 1 Känslan av att denna skog är min och att jag har förtroendet att förvalta den för framtida generationer.
- 2 Man lär sig alltid något nytt och kan hitta nya möjligheter i stort och smått.
- 3 Man blir aldrig sysslös, men kan mitt i allt jobb med skogen bara sätta sig ner och njuta av naturen.

Nu delar de på huset, med varsin våning och gemensamt kök. Utanför sträcker sig Barbro's två skiften på närmare 200 hektar, från sjön och en halv mil norröver upp på Tjärnafället.

– Jag har mest granskog, och en stor andel är ungskog eftersom vi avverkade en del i samband med att jag skulle ta över. Det finns också en del contorta, men den klarar sig inget vidare med de snömängder vi får. Men till våren ska jag prova att plantera lärk, så det ska bli spännande, säger Barbro.

– Skogen betyder verkligen allt för mig – jag kan inte leva utan den. Den ger återhämtning och motion och är en plats att bara vara i. Jag känner mig trygg i den och är ute så gott som varje dag, gärna i sällskap

med mina hundar. Det är en speciell och häftig känsla att tänka att det här är min skog!

JAGAR ÄLG OCH BJÖRN

Favoritstället är en liten tjärn vid foten av fjället, där Barbro har en enklare koja.

– Det är jättefint där, och en plats jag gärna åker till. Sedan gillar jag att jaga, både älg och björn – i de här trakterna finns det gott om björnar. Dessutom plockar jag och mamma en hel del bär och svamp.

Barbro jobbar gärna i skogen och ägnar sig exempelvis åt en del röjning och att ta rätt på vindfällan

Barbro och hennes mamma Elsa tillsammans med jämthundarna Buster och Zigge.

liksom att klyva ved. Men de stora åtgärderna lejer hon bort.

– När jag skulle avverka härom året gick jag och en granne samman för att få ett bra erbjudande. Men det handlar inte bara om pris för mig, utan även om engagemang och att få en bra relation med virkesköparen.

SKÖTA PÅ BÄSTA SÄTT

Hon är mån om att skogen ska skötas på bästa sätt.

– Här slet mina förfäder och allt arbete som de lade ner vill jag förvalta och bevara. Jag vill sköta skogen aktivt och när jag anlitar någon vill jag ha kontroll på att de gör ett bra jobb. Jag har även en skogsbruksplan och den är ju bra för att ha koll på när jag ska göra olika åtgärder.

Barbros skog bär också på en annan känslomässig historia som gör det extra viktigt att ta hand om den. När hon var två år gammal försvann nämligen hennes morfar spårlost.

– Han skulle bara ut och plocka bär, men kom aldrig hem igen. Allt de hittade var hans käpp och bär-säck. Vi har nog aldrig slutat leta efter honom, och det gör också att jag verkligen vill bevara skogen – han vilar ju i den ångonstans.

VIKTIGT MED ÄGANDERÄTTEN

Barbro följer inte skogsdebatten så noga, men hon är glad att man försöker göra något åt äganderätten, eftersom hon tycker att den är viktig. Fjällnära skog är också en viktig fråga för henne.

– Äganderätten ska gå först, för det är ju min skog. Det är konstigt att jag som skogsägare inte ska få göra som jag vill. Jag vill behålla min fjällnära skog och inte tvingas tvångsinlösa den för att någon bestämmer att den ska sparas. Om man vill undanta skog ska det alltid vara frivilligt och det ska alltid utgå en rättvis ersättning.

Med skogen och flera hus som kräver omvårdnad har Barbro inga problem med sysselsättningen på sin fritid. Till vardags pendlar hon till arbetet på en bagerifabrik i Norge.

– Drömmen vore att hitta ett sätt där jag kan leva av skogen och slippa fara iväg och arbeta. Kanske något med friluftsliv och turism – jag har mycket att erbjuda till den som vill njuta av skog och tystnad, säger hon och ler. Och så vill jag bygga en bastu vid sjön och kanske ha några djur på gården som det var när jag var ung. Men vi får väl se. Jag vill i alla fall bo kvar här, det är säkert.

... mer om Barbro

ÅLDER: 43 år.

BOR: Tuvattnet, fem mil väster om Strömsund, Jämtland.

FAMILJ: Särbo, mamma och två syskon samt jämthundarna Buster och Zigge.

GÖR: Skogsägare och bageriarbetare.

DOLD TALANG: Är bra på att snickra och har bra förmåga att se vad saker kan användas till. Har en hel hög med älghorn som skulle passa till mycket, bara jag hann göra något åt dem.

Nya ansikten

LINDA NORÉN,
virkesköpare Jokkmokk

Jag bor i: Jokkmokk.

Bakgrund: Jägmästare och tidigare aspirant på SCA.

Familj: Sambo och norr-bottenspetsar.

Det bästa med skog: Att få vistas i den.

Det inspirerar mig i jobbet: När personer blir nöjda och tacksamma av mitt arbete.

Person jag beundrar: Min morfar.

Senaste boken jag läste var: Fruset Guld av Cilla och Rolf Börjlind.

Det bästa med vintern är: Skoterkörning och fiske på vårvintern.

Jag skulle vilja prova att: Äta på en Michelin-restaurang.

Det vet inte många om mig: Har i princip alltid en banan nära till hands utifall att jag skulle bli hungrig.

TOBIAS MOLIN,
virkesköpare Ånge

Jag bor i: Boltjärn, Ånge.

Bakgrund: Jag har tidigare jobbat på Norra skog (Norrskog), och innan dess hade jag eget företag inom skogsbruk.

Familj: Min sambo Matilda och våra två barn Thilo och Bonnie. Vi har också 2 katter, 2 hundar och 2 getter.

Mitt bästa tips till skogsägare: Skogsbruksplanen! Den är grunden till en bra skogs-skötsel.

Min favoritplats i skogen: Flyberg i Hotagen.

Om jag var en bil skulle jag vara en: Amarok. Det är en bil som tar sig fram bra i skog och terräng, där jag trivs bäst.

Jag blir glad av: Att få dela mina stora intressen (jakt och fiske) tillsammans med mina barn.

Jag blir arg av: Missunnsamhet.

DANIEL MOLIN,
virkesköpare Torp norra

Jag bor i: Ljungaverk.

Bakgrund: Skogsinspektör på Norra Skog (tidigare Norrskog), egenföretagare inom skogsbruk och så har jag arbetat med rovdjursinventering och som besiktningsman vid länsstyrelsen.

Familj: Fru och tre döttrar, hundar och katter.

Mitt råd till dig som äger skog: Gör åtgärder i rätt tid. En skogsbruksplan är ett bra hjälpmedel.

Bästa appen: Ultracom, bra hundpejl med fastighetskarta med mera.

Det har jag på mitt sängbord: En bra bok.

Jag drömmer om: Att min familj får leva ett fortsatt friskt liv. Nästa dröm är att renovera vår gård och huset.

Det gör jag helst en vinterdag: Har en utedag med familjen eller jagar toppfågel.

MIKAEL DAHLQUIST,
virkesköpare Skellefteå norra

Jag bor i: Skellefteå.

Bakgrund: Skogsmaskinförare, bergarbetare och utbildad skogsmästare.

Familj: Min flickvän Nathalie och vår tax Korså.

Om jag var ett träd skulle jag vara: En fjällbjörk. Vacker utsikt och frisk luft, samtidigt som man vintertid kan retas lite med skoteråkare genom att piska

efter dem med grenarna om de kör för nära.

För mig betyder skog: Dofter, ekonomiskt välstånd och naturupplevelser.

Favoritprogram på TV: Aktuellt.

Jag äter helst: Viltkött med en god svampsås.

Person jag skulle vilja vara för en dag: Vår hund Korså

för att få uppleva världen ur en hunds perspektiv.

Jag gillar: Snö, kaffe och trevliga människor.

Jag ogillar: Trångsynthet och illvilja.

Det gör livet gott att leva: En skid- eller skoterdag i februari-puder.

Tänk dig ett IKEA-varuhus i miniatyr, där du kan välja mellan olika inredningar för din balkong. Det är det kinesiska företaget Fernz affärsidé. I sin butikskedja Lazy Cat erbjuder de inredningslösningar för balkonger i Kina – byggda av svensk furu från norrländska skogar.

– Kineser uppskattar naturliga råvaror och massivt trä, säger Håkan Persson, SCA Woods försäljningschef i Hong Kong.

NORRLÄNSK FURU SÄTTER PIFF PÅ KINESISKA BALKONGER

Kina har 1,4 miljarder invånare och majoriteten bor i flervåningshus med enkla betongbalkonger. Många bor trångt med flera generationer tillsammans, vilket gör att balkongen allt oftare ses som ett värdefullt extra-
rum.

– Det finns en stor potential i balkonger. Fernz kundbas utgörs av cirka 250 miljoner medelklasskineser som allt mer intresserar sig för heminredning och som gärna spenderar sina pengar. Med Fernz hjälp kan kunden utöka sin boyta genom att inreda balkongen och få ett funktionellt rum i stället för att bara använda den till exempelvis förvaring, säger Håkan.

SMIDIG HELHETSLÖSNING

Fernz har i dag över 220 Lazy Cat-butiker över hela Kina. Alla butiker är som små IKEA-varuhus där de visar upp olika balkongrum och säljer allt som behövs för en balkong, som exempelvis golv, trall, paneler, möbler och växter.

– I Kina har man ingen tradition av gör-det-själv som vi i Skandinavien – de flesta har inte ens en skruvmejsel hemma. Lazy Cat erbjuder därför allt i ett, med planering, design och konstruktion av balkonginredningar, säger Håkan och fortsätter:

– Kunden får alltså en smidig helhetslösning. De kommer till butiken och låter sig inspireras. När de har

valt sin inredning åker snickare hem till kunden och mäter. När inredningen är klar kommer snickarna tillbaka och gör i ordning balkongen.

VIRKE UTAN DEMONÖGON

SCA och Fernz har varit affärspartners i många år. SCA levererar årligen ca 10 000–20 000 kubikmeter sågade trävaror av furu från Norrland, som Fernz vidareförädlar till golv, väggpaneler och takpaneler genom att hyvla, värmebehandla och måla virket.

– De vill ha virke av bra kvalitet och det har vår norrländska, långsamväxande furu. Den har också lagom stora kvistar som ger ett lugnt och stilla intryck. De kinesiska kunderna vill inte ha för stora kvistar eftersom de tycker att det påminner om demonögon som stirrar ut från väggen, säger Håkan och tillägger:

– Virkeskvaliteten är viktigast, men kineser uppskattar dessutom naturliga råvaror. De älskar massivt trä eftersom det är en naturlig råvara som kommer direkt från skogen.

Håkan tror att Fernz koncept har en ljus framtid.

– Kina har en växande medelklass och de senaste åren har Fernz växt med cirka 50 varuhus per år. Och med den pågående pandemin finns det inte så stort utrymme för att resa och roa sig, vilket har gjort att intresset för att inreda balkonger har ökat ännu mer.

Trä är populärt i Kina eftersom det är en naturlig råvara som kommer direkt från skogen.

FOTO: FERNZ

Balkonger i Kina ses allt oftare som ett värdefullt extrarum, som man vill nyttja på bästa sätt.

Lazy Cat erbjuder allt som behövs, som exempelvis golv, trall, paneler, möbler och växter.

Lazy Cat-butikerna påminner om små IKEA-varuhus med inredda balkongrum som ska inspirera kunderna. Butikerna finns ofta i köpcentrum.

Hallå där Evelina på kundservice

Evelina Björklund, du är en av åtta medarbetare på SCA Skogs nya kundservice, som hjälper skogsägare med alla administrativa frågor kring en virkesaffär.

Berätta – varför har man skapat kundservice?

– Tidigare var vi uppdelade geografiskt, men nu är vi samlade i en gemensam grupp. Det betyder att det är mycket lättare att nå oss och vi är bättre rustade att ge så bra service som möjligt. Men vi kommer fortsätta att finnas på plats lokalt, precis som tidigare.

Hur kommer man i kontakt med er?

– Vi har ett gemensamt telefonnummer och en gemensam epostadress. Den som först är tillgänglig svarar på telefonsamtalet eller mejlet och sedan är tanken att man följer ärendet tills det är färdigt. En skogsägare behöver alltså inte förklara sitt ärende för flera olika personer. Men om någon av oss på kundservice är sjuk eller bortrest så finns det alltid någon som kan rycka in och hjälpa till. På så vis kan vi hantera ärenden mycket snabbare och inget riskerar att ramlas mellan stolarna.

Vad är det för frågor ni svarar på?

– Allt möjligt, vi kan svara på alla administrativa frågor kring en virkesaffär. Men de flesta frågorna gäller ekonomiska transaktioner, fakturor, årsbesked, betalplaner och slutregleringar av virkesaffärer.

Är det roligt att jobba med kundservice?

– Ja, jag gillar det verkligen. Jag tycker att det är roligt att prata med människor och det känns alltid bra när jag kan hjälpa till. Det är viktigt att skogsägarna alltid känner sig välkomna och omhändertagna. En del kunder vill gärna prata en stund, och vissa kan berätta vad de ska göra med sina pengar och det är ju roligt att få höra. Vissa får man en speciell kontakt med. Jag hade en kund som nästan blev som en brevvän eftersom hen skickade långa handskrivna brev.

Vad säger du till den som funderar på att kontakta er?

– Du är alltid varmt välkommen att höra av dig. Vi tar hand om dig och dina frågor på bästa sätt!

Kontakta kundservice!
060-19 34 90
kundservice.skog@sca.com

Barrigt värre

hos Bosse och Maggan

Det började med en önskan om något vintergrönt i trädgården. Knappt 25 år senare växer 250 olika sorters barrväxter i Bo Strandgrens och Margareta Rutqvists trädgård. På så sätt håller de igång sitt stora intresse för skog även på hemmaplan.

TEXT: JOHANNA LINDQVIST • FOTO: HENKE OLOFSSON

Gruset knastrar under fötterna och blicken far över alla rabatter, gångar, plantor och träd i olika storlekar. Bo och Margareta, eller Bosse och Maggan som de kallas, har skapat en rätt ovanlig trädgård på sin 1 200 kvadratmeter stora villatomt i Täfteå utanför Umeå. Här finns en härlig blandning av perenner och barrväxter.

Snirkliga gångar leder runt i trädgården och i upphöjda bäddar finns planteringar. Ut mot byvägen som går förbi huset har paret satt större barrträd som skapar insynsskydd. Det finns en noggrann tanke

med vilken växt som planterats var, för att de ska få riktigt bra förutsättningar. Och tillsammans utgör alla hundratals sorter, med sina olika nyanser och former, en stor och vacker helhet. Olika trädgårdssällskap kommer ofta hit för att titta och inspireras.

Från början var det främst Maggan som odlade sitt trädgårdsintresse, men en dag 1996 skulle de till en plantskola och handla och Bosse bad Maggan köpa något vintergrönt.

– Det kan du väl göra själv, sa jag, berättar Maggan.

–Varför inte, tänkte jag och köpte en rhododen-

En ranglig Hajeks weeping (*Picea abies*) reser sig mot himlen.

Glauca (*Picea pungens*) har en fin blå färg och formen av ett paraply.

I drivbänken finns många små barrträd på tillväxt.

... mer om Maggan och Bosse

BOR: I Täfteå utanför Umeå.

ÅLDER: 67 och 70 år.

GÖR: "Vi är pensionärer så vi gör det som faller oss in. Vi sysslar med det vi tycker är roligt."

INTRESSEN: Trädgården och skogen. Bosse föreläser om barrväxter för olika trädgårdssällskap och föreningar. Han jagar inte bara ovanliga barrväxter utan även älg och bra bilder på vilda djur med kameran. Maggan är en mästare även på krukväxter och får dem att blomma fantastiskt.

FAVORITPLATS: "Norge. Det är fint att fota deras sagolika natur", säger Bosse. "Hemma och i trädgården", säger Maggan.

DET GÖR OSS GLADA: "Att vi får vakna på morgonen och vara friska."

dron. Men efter det har jag snöat in mer och mer på barrväxter, säger Bosse.

Fler och fler alpina plantor, alltså växter som trivs i Alperna och har djupgående rötter, korta stammar och ofta färgglada blommor, har också fått flytta in den senaste tiden.

Då Bosses växtintresse tilltar hela tiden är det lite av en utmaning att hitta fler udda sorters tallar och granar att plantera. Många har Bosse tagit fram själv med ympning eller genom att ta sticklingar.

– Nu när jag planterar nya sorter i trädgården är de inte köpta på någon plantskola här i Sverige, för där finns inte så ovanliga sorter. Det blir mer och mer nördigt, vilket jag inte trodde att det skulle bli från början. Jag byter ofta plantor med andra barrträdsnördar, eller hittar exemplar utomlands. Jag är något av en växtjägare, säger Bosse och ler.

OBARMHÄRTIG VINTER

Det finns en fördel med plantor som är små och växer långsamt.

– Då rymts desto fler. Jag plockar bort vissa som blivit för stora och håller ner tillväxten på andra genom att nypa av årsskotten, säger Bosse.

Som mest har Bosse och Maggan haft runt 250 olika sorters barrträd av varierande storlek i sin trädgård, men vintern 2019/2020 var obarmhärtig med lite snö och mycket isbildning. 68 växter klarade sig inte och fick tas bort, vilket innebar en något ofrivillig rensning.

– Det var bittert eftersom det tar tid innan en planta växt till sig, men det är bara att spotta i nävarna och börja om, säger Bosse.

SKOGSINTRESSET VÄXER

Både Bosse och Maggan är skogsägare på var sitt håll, med ärvda fastigheter. Bosses skog, som han äger tillsammans med sin bror, finns nära och där spenderar han gärna mycket tid.

– Jag älskar att vara i skogen och har gjort det ända sedan jag var sex år och hängde med pappa.

När hans pappa gick bort kände han ett ansvar att förvalta skogen.

– Jag ville inte låta det bli hur vildvuxet som helst så jag har huggit upp alla rågångar och så röjer, gallrar och stamkvistar jag själv. Slutavverkningar lejer jag däremot bort. När jag började intressera mig för trädgården 1996 växte också mitt skogsintresse.

KOJAN

– Det här är den första häxkvasten jag lyckats med. Jag tog den som stickling 2014 från en bekants skog, ett ställe här vid havet som heter Tavasten, där det finns en skogskoja. Jag satte sex sticklingar och fem tog sig. Från början var de bara några centimeter. Det är en vanlig svensk gran – *Picea abies* 'Kojan'.

LILLEBO

– Den här är från en häxkvast jag hittat i min egen skog och ympat in i en stockplanta. Efter två, tre år när den tagit sig klipper jag bort stockplantan. Den är också från en vanlig svensk gran – *Picea abies* 'Lillebo'.

ABEL

– Här är en tall som har sitt ursprung från kaukasiska bergen. Den har jag fått från en kompis på Vargön som jag brukar byta växter med. Den heter *Picea orientalis* 'Abel'.

TIPS!

Bosse och Maggans råd till dig som vill lära dig mer om barrväxter

- Använd mycket sand och grus i jorden och plantera på en solig plats. Använd också kompostjord i planteringsgropen.
- Vissa plantor rekommenderas att de planteras i torv, men det är ingen bra idé här i norr.
- Plantorna behöver inte täckas, men vill gärna ha ett snötäcke som isolerar under vintern.
- Alla barrväxter går inte att föröka med sticklingar, med det går att ympa fram nya barrväxter med hjälp av så kallade häxkvastar. Häxkvastar orsakas av en mutation eller ett svampangrepp och ser ut som en tät boll av barr som växer på trädet.
- Gå med i Facebookgrupper eller i Sällskapet Trädgårdsamatörerna.
- Ta reda på de latinska namnen på plantorna. Det är viktigt för att hitta rätt eftersom det namnet är samma över hela världen.
- SLU har ett register som heter Skud (skud.slu.se) där alla växtnamn uppdateras.

Maggans skog ligger några mil bort.

– Jag vistas gärna där för att må bra. När det kommer till skogsskötsel så vill jag mer än jag kan. Jag önskar att jag var yngre så att jag kunde gå med röjsåg. Jag vill ha en skog som ger mig lugn och ro.

Tack vare den egna skogen har de kunnat lära sig hur barrväxterna i trädgården helst vill ha det.

– Vi har växtzon 5 här och det gillar tall och gran, som vill ha ljus på sommaren och snö på vintern. När det gäller våra tallplantor så vill de ha mark som påminner om en typisk tallhed, med sand och grus där tjälen släpper fort, säger Bosse.

RABATTER I NY SKEPNAD

Målet med Bosse och Maggans trädgård är föränderligt. Allt eftersom de gör nya upptäckter och letar reda på ovanliga barrväxter så byter rabatterna skepnad, och det är också en del av deras skapande.

– Vi lägger ner mycket tid på att leta nya sorter, sköta sticklingar och plantera, men vi sysslar ju med det vi tycker är roligt!

Stor satsning på autonom skogsföryngring

SKOGSBRANSCHEN och forskningsinstanser satsar tillsammans med Vinnova 20 miljoner kronor på utvecklingen av autonom skogsföryngring. Projektet Autoplant har som mål att ta fram en förarlös maskin som ska kunna markbereda och precisionsplantera för att förbättra skogsföryngringen när det gäller till exempel effektivitet, miljöpåverkan och arbetsmiljö.

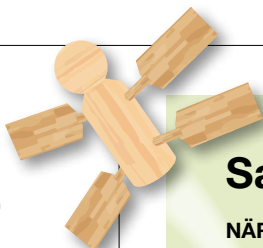
BILD SKOGSFORSK

En vision av hur en förarlös maskin kan komma att se ut.

Hänsynsytor gör nytta

HÄNSYNSYTOR SOM LÄMNAS vid slutavverkning gör nytta. Det visar en studie finansierad av Skogssällskapet, där forskare inventerat hänsynsytor hos privata skogsägare i Västernorrland.

Hänsynsyterna skapades för 20 år sedan och är den längsta mätserien som finns för naturvårdsintressanta arter i Europa. Studien visar bland annat att förekomsten av död ved ökat och att lavarna ligger på en stabil nivå.

Satellit av trä ska minska rymdskrot

NÄR SATELLITER BRINNER UPP i atmosfären bildas föroreningar som kan sväva runt i många år. Men nu har forskare hittat en lösning för att minska rymdskrotet. Det är Kyoto University som tillsammans med Sumitomo Forestry vill prova att bygga en satellit gjord av trä.

Det japanska företaget har redan börjat forska på hur trä beter sig i rymden, och i samarbete med universitetet ska de experimentera med olika typer av trä och hur de beter sig i extrema miljöer. Därefter hoppas man kunna utveckla tekniken för träsatelliten och bygga en prototyp.

Prioriterad tillsyn för Skogsstyrelsen

UNDER 2021 kommer Skogsstyrelsen att prioritera sin tillsyn till bland annat hårt betade ungskogar i norr och hänsyn till rennäringens intressen. Enligt den nya tillsynsplanen ska Skogsstyrelsen även kontrollera att skogsägare vidtar nödvändiga åtgärder när det gäller skador på skog som orsakas av insekter.

FOTO: OLA KÄRÉN

Älgar från istiden

NATURHISTORISKA RIKSMUSEET har kartlagt älgens arvs massa. På så vis har de kunnat spåra Sveriges älgar tillbaka till små grupper som levde under istiden längs isens kant i Mellaneuropa. Alla älgar i Sverige härstammar från älgarna i dessa områden, visar forskningsstudien.

Att älgarna överlevde istiden berodde troligen på att de var bra på att hitta nya områden att leva på. När inlandsisen försvann och skogarna spred sig i Sverige, verkar älgarna ha följt med norrut. Kartläggningen visar även att älgen har stor genetisk mångfald och bara en låg grad av inavel.

Enkelt och smidigt med frysta plantor

SCAs frysta plantor är perfekt för dig som inte kan plantera direkt vid leverans. De levereras i praktiska wellpapp-lådor och behöver oftast inte vattnas alls.

– Du kan styra upptiningsprocessen en del, så att plantorna tinar lagom tills du är redo att plantera, tipsar Ronja Jägbrant vid SCAs plantverksamhet NorrPlant.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON
FOTO: MICHAEL ENGMAN

Det är smidigt med frusna plantor eftersom de inte behöver skötas om innan planteringen. De behöver bara vattnas ifall planteringen skulle dra ut på tiden.

Låt lådorna stå i skuggan även när du kommer ut till hygget.

Vad finns det för fördelar med frysta plantor?

– Den största fördelen är att du inte behöver sköta om dem mellan leverans och plantering, om du inte skjuter på planteringen alltför länge. Du behöver alltså inte ha tillgång till vatten. Eftersom plantorna levereras i lådor är det också enkelt med logistiken och det blir mindre ”slabb”. Lådorna är lätta att hantera och dessutom skyddar de plantorna under transporten.

När det är dags att plantera hakar du fast lådorna i höftbältet, precis som du gör med plantkassetter. Det fungerar smidigt och genom att man inte förflyttar plantorna till något annat förvaringssystem slipper man riskera att plantorna skadas i hanteringen.

Ronja Jägbrant
vid SCAs
plantverksamhet
NorrPlant.

Hur kan jag styra hastigheten på upptiningen?

– Om du förvarar plantorna i rumstemperatur tinar de på något dygn. Vill du skjuta på upptiningen kan du förvara plantorna svalt, till exempel i en jordkällare eller i ett svalt garage. Ställ lådorna tätt tillsammans, med locken stängda, och lägg på en matta eller något annat som isolerar kylan. Om du vill att plantorna ska tina snabbare separerar du lådorna från varandra och förvarar dem i rumstemperatur eller i skugga utomhus. Det är viktigt att aldrig förvara plantor i direkt solljus.

Kanske kan du förvara en del av plantorna i rumstemperatur och några i ett svalt utrymme, för att de ska tina i lagom takt utifrån hur mycket du hinner med att plantera? Och om du ska plantera väldigt mycket kan det vara bra att beställa leveranser i omgångar.

Har du skog i södra Sverige?

Frysta plantor passar utmärkt för områden där planterings-säsongen börjar tidigt.

Hur länge klarar sig de frysta plantorna utan att vattnas?

– När de har tinat bör du kontrollera hur fuktiga de är. Prova att krama ur torvklumpen med handen, då ska det komma någon droppe vatten. Om det inte sipprar ut något behöver du vattna plantorna försiktigt. Men det optimala och absolut vanligaste är att man inte behöver vattna, utan att man planterar ganska direkt efter att plantorna har tinat.

När ska jag öppna locket på lådorna?

– Locket bör öppnas när plantorna har tinat.

Har du några fler tips kring förvaring?

– Se till att lådorna inte utsätts för regn. Lägg över en presenning om du förvarar dem utomhus. Och se till att lådorna står i skugga även när du tar ut dem till hygget inför planteringen.

Lådorna är enkla att haka fast i de vanliga bälten som används vid plantering.

Hur vet jag när plantorna är tillräckligt upp-tinade?

– Innan de har tinat upp är rotklumparna ihopfrysta med varandra, så det märks tydligt om plantorna inte är redo för plantering. Försök inte att bända loss frusna plantor för att kunna komma igång. När plantorna får solljus vill de börja växa och då behöver de få vatten och näring. Det kan de inte tillgodogöra sig om rötterna fortfarande är frusna, så då mår de dåligt och kan ta skada.

Hur levereras de frusna plantorna?

– De kan levereras hem direkt till dig med något distributionsföretag. Ibland kan de också levereras med våra ordinarie plantbilar och då kan du hämta plantorna på ett plantupplag hos någon av våra entreprenörer. Plantorna transporteras inte i kylbilar, utan upptiningen börjar så smått under transporten.

Bor du nära Sundsvall kan du också hämta plantor själv med en släpvagn vid någon av NorrPlants anläggningar. Rör det sig om mindre volymer kan du ställa in plantlådorna i bagageutrymmet i din bil.

Finns det något särskilt att tänka på vid planteringen?

– Frusna plantor planteras på samma sätt som ”vanliga” plantor, förutom att du plockar dem ur en låda i stället för ur en kassett. Som alltid är det viktigast att plantera dem tillräckligt djupt. Hela torvproppen ska sitta minst tre centimeter ned under humus eller jord.

Hur mycket hinner man plantera på en dag?

– Proffsplantörer brukar sätta mellan 2 000 och 3 000

plantor per dag. Är man en ovan plantör kan man räkna med att hinna högst hälften. Det är lätt att över-skatta hur mycket man ska hinna med, så räkna gärna lite lågt för säkerhets skull. Fokusera på att sätta plantorna med bra planteringsdjup och på en bra planteringspunkt istället för att plantera snabbt.

Hur länge är plantorna nedfrysta hos er?

– Vi fryser in dem i november, december, som är den naturliga tiden för plantor att invintra. De förvaras sedan i kylrum med en temperatur på mellan minus fyra och minus sju grader. När de är nedfrysta har de en mycket låg aktivitet när det gäller näringsupptag och tillväxt, precis som det är för plantor i naturen under vintern.

Vilken typ av plantor finns att köpa som frysta?

– Du kan köpa frysta plantor av både gran och tall i våra plantsorter JackPot och SuperPot. Wellpapplådorna rymmer 70 eller 125 plantor beroende på vilken plantsort du väljer.

Varför kan man bara få frysta plantor levererade fram till midsommar?

– Det beror på att plantorna ska hinna med hela sin tillväxtcykel. De ska hinna vakna upp, växa och invintra innan frosten kommer. Det är kort om tid för det, framför allt i Norrbotten.

Om man tycker att det är praktiskt att få plantor i wellpapplådor så kan man få ”färska” plantor, alltså plantor som inte är frysta, levererade i lådor under hela säsongen.

STORA MÖJLIGHETER I

Tack vare den nationella laserskanningen av Sverige och en rad forskningsprojekt blir skogen allt mer digital. Ju mer högupplöst data som olika skanningar kan ge, desto mer information får vi om skogarna. Det bidrar till bättre optimeringar och ett effektivare skogsbruk.

TEXT: MISAN LINDQVIST
BILD: ANDRÉ WÄSTLUND/SCA

Den första laserskanningen av Sverige började 2009 och blev ett genombrott för det digitala skogsbruket, trots att det faktiskt inte var planerat. Skanningen gjordes främst för att få en markmodell, så att olika myndigheter och kommuner skulle kunna arbeta förebyggande med exempelvis översvämningar.

– Men skogsnäringen insåg snabbt att det även var intressant med den information som skanningen kunde ge om det som finns ovan mark, det vill säga skogen. Man såg en stor potential och det är därför som skogsbolag som SCA nu är med och delfinansierar nya nationella laserskanningar, för att säkerställa att vi får ny data med jämna intervall, säger André

Wästlund, verksamhetsutvecklare vid SCA Skogs stab för teknik- och digitalisering.

DIGITALA TJÄNSTER

Tack vare de nationella skanningarna har man fått ett stort digitalt kunskapsunderlag om skogarna. Man kan till exempel utläsa virkesvolym, trädhöjd och medeldiameter. Skanningarna har även gett upphov till nya digitala tjänster, där SCAs Skogsvinge är ett exempel.

– Skogsvinge och den karta som tjänsten innehåller är baserad på data från de nationella skanningarna i kombination med SCAs egen skogliga information. Sedan har vi utvecklat metoder för att ta fram skogliga data med hög precision ur det underlaget. Skogsvinge ger

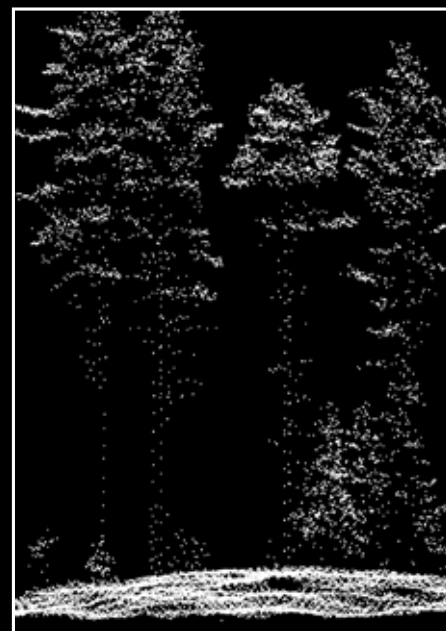
ALLA BILDER VISAR SAMMA TRÄD, MEN MED OLIKA UPPLÖSNING

NATIONELL SKANNING 2011

NATIONELL SKANNING 2019

SCA DIGITAL FOREST TESTSITE

För blotta ögat ser det kanske inte så mycket ut för världen men det går att läsa ut mycket information från de nationella laserskanningarna, som gjorts från flygplan. Man kan bland annat utläsa trädens höjd och virkesvolym. Dessa uppgifter ingår till exempel i det underlag som Skogsvinge bygger på.

SCAs testsite i Medelpad är också laserskannad från flygplan, men med högre upplösning. Det ger ännu mer data och gör att man kan identifiera enskilda träd och trädslog.

DEN DIGITALA SKOGEN

skogsägare detaljerade uppgifter som kan användas för att fatta välgrundade beslut och för att underlätta kommunikationen med sin virkesköpare. Underlaget för att planera blir i stort sett lika bra eller bättre som om man hade inventerat hela fastigheten från marken, säger André.

FORSKNINGSPROGRAM

Digitaliseringen av skogen är ett hett område. Härom året startade skogsnäringens gemensamma forskningsprogram Mistra Digital Forest som ska hitta digitala lösningar för en hållbar och effektiv skoglig bioekonomi. SCA bidrar med ett 50 000 hektar stort testområde i nordvästra Medelpad, där

man bland annat har provat olika sätt att skanna skogen.

– Både SCA och SLU har kartlagt hela testområdet med olika laserskanningar för att få högre upplösning än den nationella skanningen, förklarar André.

Förhoppningen inom Mistra Digital Forest är bland annat att man automatiskt ska kunna utläsa trädslag och beräkna tillväxt. Med nya metoder, som ger ännu mer högupplöst data, kan det även bli möjligt att dedicera stockar till rätt slutprodukt – redan när träden står kvar i skogen. Det kan underlätta planeringen och hela logistikkedjan eftersom man vet precis vilka träd som ska avverkas och var de ska transporteras. Det kan också bli möjligt att skapa bättre stöd vid gallring.

– Med högupplöst data kan man skapa en ”digital tvilling” av den verkliga skogen, vilket gör det möjligt att analysera skogen på olika sätt, och på så vis optimera skogsbruket, säger André och fortsätter:

– Digitala skattningar med hög precision ger också tryggare virkesaffärer. Skogsägare kan få mer exakta uppgifter på utfallet för sin slutavverkning och ett ännu tydligare pris på avverkningskostnaden.

Även när det kommer till naturvård har digitaliseringen positiva effekter.

– Med högupplöst skanning kan det bli möjligt att se strukturer och uppskatta vad det finns i skogen i form av exempelvis naturvärdesträd och död ved. Att få uppmätta siffror som beskriver det faktiska naturvärdet i ett skogsområde är viktigt. Det ger mindre utrymme för tyckande och vi kan på ett bättre sätt prioritera våra insatser till de viktigaste områdena.

SCA I FRAMKANT

Vad framtiden för med sig återstår att se, men att det digitala skogsbruket är här för att stanna är säkert.

– Den digitala utvecklingen är jätteviktig för SCA och för skogsbruket generellt. Vi vill ligga i framkant och vara med och bidra till forskning som tar oss in i framtiden. En del i det arbetet är att vi har en ny stab, teknik och digitalisering. Det är en utvecklingsgrupp som ska arbeta med att snabba på processen från forskning till verksamhetsnytta både för vår eget skogsbruk och för privata skogsägare som anlitat oss, avslutar André.

HELIKOPTER

MARKBUREN LASER

Med helikopter- och markburen skanning framstår varje träd ännu tydligare. Nu är det möjligt att få fram data för enskilda objekt med uppgifter om exempelvis hela stammens omkrets och enskilda grenar.

Flytten från bergiga Schweiz till Västerbottens skogar har förändrat livet för Martina och Andreas Ziltener som driver ett hundspanssföretag. De kom hit för att leva sin dröm tillsammans med sina siberian huskies som är som familjemedlemmar.

– Tystnaden, naturen och samarbetet med hundarna ger en sådan glädje, säger Martina och Andreas.

TEXT: JOHANNA LINDQVIST • FOTO: HENKE OLOFSSON

NÄRA NATUREN MED

Släden glider snabbt över den gnistrande snön. Åtta siberian huskies drar ekipaget framåt och Andreas Ziltener står på medarna längst bak och styr. Det är genom hans lågmälda kommandon som hundarna vet när de ska svänga och om de ska öka eller sänka farten. De har fullt fokus och trots att tungorna hänger utanför verkar de outtröttliga. Att dra hundspann är bland det roligaste de vet.

Det är nästan lite sövande att sitta där inbäddad i släden och glida fram genom vinterlandskapet, och vara som ett med naturen och djuren. Det är högst förståeligt varför Andreas och Martina Ziltener har fastnat för just detta.

Parets intresse för siberian huskies väcktes för snart 20 år sedan, när de bodde i Schweiz. Där fanns tillgång till snö, men det bergiga landskapet gjorde det svårt att köra hundspann på ett bra sätt vilket gjorde

En siberian husky har oftast ett stabilt psyke och bestämda åsikter om vad hen vill eller inte vill göra. De älskar kylan men tycker inte om att bli blöta.

HUNDSPANN

att de började åka till Sverige för att utöva sin hobby och hälsa på likasinnade.

Hemma i Schweiz drev de egna företag. Martina var revisor och Andreas bilmekaniker, men deras stora hundintresse gjorde att de tog ett beslut som förändrade deras liv. 2013 sa de hej då till sin stabila tillvaro och flyttade till Aspliden, sex mil norr om Skellefteå. Med ett billigt leverne och sparpengar på kontot ville de få mer tid för sin hobby, som 2017

också kom att bli en inkomstkälla.

– Efter att Visit Skellefteå kom och gjorde en film om oss började människor höra av sig för att boka hundspannsturer och sedan har det fortsatt på den vägen. Vi tänkte egentligen aldrig att det här skulle bli vårt jobb. Hundarna är våra familjemedlemmar. De bor här och får vara inne i huset med oss. Vi vill att de ska vara lugna och trygga, säger Martina.

På den snötäckta gården finns det flera stora

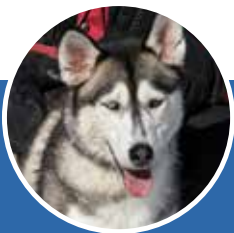

Andreas och Martina Ziltener driver företaget Team Arctic Melody i Aspliden. Där bor de tillsammans med 32 hundar.

Det kommer gäster från hela Europa som vill att åka hundspann med Martina och Andreas.

... mer om Byske

ÅLDER: 4 år.

PERSONLIGHET: Byske är ledarhund. Hon är mycket vänlig, men vill bara bli klappad när hon är på humör för det Hon, tycker heller inte om att bli blöt. Byske älskar barn.

... mer om Frøya

ÅLDER: 5 år.

PERSONLIGHET: Frøya är ledarhund och pratar alltid med sin matte och husse med olika läten, men hon skäller aldrig. Frøya och Andreas har tävlat i hundspann.

hundburar, varav en är ihopbyggd med huset. Vilka av gårdens 32 hundar som är inne och ute varierar.

EXOTISKT FÖR GÄSTERNA

Fler och fler har upptäckt Martina och Andreas speciella plats på jorden. Små sällskap från olika länder i Europa, och andra delar av världen, kommer hit för att åka hundspann.

Turerna, som körs i skogen och på den islagda sjön vid parets hus, räcker i några timmar. Andreas kör med åtta hundar, medan gästerna får köra egna ekipage med fyra hundar. Det är inte ovanligt att gäster från andra länder behöver låna varma kläder och skor för att klara utflykten, då det kan vara riktigt kallt. Stoppet med lunch utomhus vid en öppen eld brukar vara väldigt uppskattat.

Martina och Andreas har även ett litet hus som de hyr ut till gäster. Många vill spendera tid här och åker skidor och skoter, är ute och går med snöskor och umgås med hundarna.

– På somrarna har vi gäster som fiskar i sjön. De vill ofta hjälpa oss med att hugga ved och ta hand om hundarna. Västerbotten är väldigt exotiskt i jämförelse med exempelvis Schweiz, säger de.

Det är viktigt för paret att gästerna får upp-

leva den relation de har till sina hundar. Och många uppskattar upplevelserna så mycket att de återvänder flera gånger.

– Vi vill hålla det litet och familjärt. Det är en väldigt fin känsla att våra gäster kommer hit som turister, men åker härifrån som våra vänner.

HUNDAR MED STARK VILJA

Att Martina och Andreas förälskade sig i just siberian huskies beror på rasens stabila psyke.

– De har en väldigt stark egen vilja och det går inte att tvinga dem att göra något som de inte vill, säger Martina.

Eftersom de lever tillsammans med hundarna är det lätt att se vilka som passar att vara ledare.

– En sådan hund ska ha fart, vara vänlig och kunna lyssna väldigt bra. En bra ledarhund kan passera en älg eller andra vilda djur och ändå hålla fokus på att dra släden, säger Martina.

Hundspannsturen är över och hundarna ligger ner på snön och pustar ut. Det började bli kallt för oss tvåbenta, men hundarna hade gärna fortsatt att springa länge än. För dem finns det inte något bättre än att dra en släde över de vita vidderna.

Fråga en expert

Hur minimerar jag rotskotten?

Hej,

Jag har en fråga om röjning. Rotskott i massvis är något man kan förvänta sig när man röjer bort lövträd. Vid vilken årtid är det bäst att röja, om man vill minimera rotskotten?

En annan observation jag har gjort: När bävern har avverkat blir det väldigt lite rotskott efter dem. Är det rätt observerat? I så fall, vad är orsaken till detta?

STEFAN H

Ulla Sandenér, SCAs avdelningschef för skogsvård:

Hej och tack för din fråga! Jag börjar med att reda ut det här med stubbskott och rotskott, som är lätt att blanda ihop. Björk och al är några träd som genererar stubbskott, medan asp kan föryngras via rotskott. Jag gissar att det är stubbskott du avser, eftersom asp räknas som hänsynsstammar och vanligtvis lämnas kvar vid röjning.

Tyvär finns det inte någon bra metod för att helt förhindra stubbskott. Försök visar att mängden stubbskott kan minska om stubbarna hålls mycket korta, vilket inte är lätt i praktisk röjning. Mängden stubbskott kan också bli mindre om man röjer vid flera tillfällen under sommaren, när björkarna är i tillväxt. Ett förslag är att röja första gången under maj och andra

gången i september, medan löven fortfarande är kvar.

Det största problemet med stubbskott är om de hinner växa ikapp eller växa om de barrträd som man har planterat, så att de skymmer och kväver barrträden. Då behöver man röja igen för att barrträden ska få tillräckligt med ljus. Men om du väntar med att röja tills barrträden är två-tre meter höga hinner lövträden vanligen inte växa ikapp, så du behöver inte göra fler röjningar på grund av det.

Frågan som rör bävrar är lite klurigare att besvara, men vi vände oss till Clas Fries på Skogsstyrelsen och han säger så här:

"Det är nog en korrekt observation att det sällan finns några stubbskott eller rotskott efter att bävern har fällt träd. Troligen beror det helt enkelt på att bävern har ätit upp de skott som har kommit. Skotten är nämligen utmärkt föda för dem och finns det bävrar i närheten får skotten troligen inte stå kvar särskilt länge. Du kanske kan kolla om du ser några avgnagda små stumpar?"

ILLUSTRATION: PER MATSSON

Vad vill du veta?

Ställ en fråga till SCAs experter inom t ex skogsvård, markjuridik och naturvård! Mejla till info.skog@sca.com.

FOTO: PATRICK TRÄDGÅRD/HUMEBILD.SE

I nästa nummer!

Så vet du om du har naturvärden i din skog

Rune tar tjänstledigt för att **sköta skogen**

Kargt men blomstrande i **Jokkmokks fjällträdgård**

Julia markbereder för framtidens skog

Checka din skog

Rätt åtgärd i rätt tid är det som skapar lönsamhet i skogsbruket och även om snön ligger tjock finns det saker att göra. Här är en checklista som hjälper dig att få koll och ligga steget före.

☐ **GÅ IGENOM DIN SKOGSBRUKSPLAN** och kolla om du ligger i fas med alla åtgärder och vad som är inplanerat under året. Och kanske är det dags att uppdatera planen eller beställa en ny?

☐ **GE DIG UT I SKOGEN** – antingen till fots, på skidor eller med hjälp av skoter – och inspektera din skog.

- Finns det några snöbrott, stormskador eller älgbetesskador? När skadorna är färskas har du störst möjlighet att se hur pass allvarliga de är. Har du några frågor är du alltid välkommen att kontakta SCAs virkesköpare.
- Har du bestånd som kanske måste röjas i år? Finns det bestånd som bör gallras?

☐ **BOKA EN TID MED DIN VIRKESKÖPARE** för en digital skogstur på din fastighet. Om ni loggar in samtidigt i Skogsvinge kan ni sitta på var sitt håll men se samma kartor och information på skärmen. Det gör det enkelt att diskutera och planera skogsbruksåtgärder.

☐ **SKA DU PLANTERA I SOMMAR?** I så fall är det hög tid att beställa plantor.

☐ **PLANERAR DU ATT RÖJA SJÄLV?** Se till att serva din röjsåg, så att den är i topptrim. Passa också på att läsa röjningsinstruktioner, så att du är väl förberedd när det är dags.

☐ **OM DU PLOGAT UPP NÅGON SKOGBILVÄG** – kom ihåg att snödika den under vårvintern. Om du inte tar bort de höga kanterna utmed vägen riskerar du att få vägen förstörd av vatten när snön börjar smälta.

När snön smält bort

☐ **INSPEKTERA FJOLÅRETS PLANTERINGAR** för att se att tillräckligt många plantor har överlevt. Det är enklast att göra tidigt på våren, innan grönskan har kommit.

☐ **PASSA PÅ ATT RÖJA** en del lövträd innan löven slagit ut och det blir svårare att se. Det här är också ett bra tillfälle att kontrollera vilka bestånd som behöver röjas inom den närmaste framtiden.

☐ **KONTROLLERA DINA SKOGBILVÄGAR.** Finns det igensatta trummor eller tjälskador som behöver åtgärdas? Kanske är det även läge att beställa en buskröjning längs vägrenen eller en hyvling.

☐ **SE ÖVER OCH MÄRK UPP RÅGÅNGARNA** på din fastighet innan grönskan tar över och gör det svårt att se.